

Ermeni Lobilerinin Propaganda Amaçlı İletişim Etkinlikleri: 2015 Yılı Faaliyetlerinden Örnekler

Leyla Budak*

Özet

Ermeni lobileri propaganda ve ikna yöntemlerinde çok etkin rol oynamakta, ait oldukları ülke kadar uluslararası kamuoyunda da iletişim tekniklerinden yararlanarak soykırım iddialarını gündemde canlı tutmaya çalışmaktadırlar. Bu sürecin geçmişi oldukça eskilere dayalıdır. Ermeni lobilerinin belli olaylar temelinde şekillenen ve söz konusu olayları sürekli gündemde tutmaya yönelik propaganda yöntemleri zamanın koşullarına uygun olarak her dönem sürekli olmuş ve farklı tekniklere dayalı olarak devam etmiştir. 2015 yılı için de aynı yöntemlerle ve hazırlığı yıllar öncesinden başlayan çok sayıda faaliyet planlanmıştır. Bu faaliyetler tamamen sistemli, planlı ve birbiri ile iç içe geçmiş olarak hem ulusal hem uluslararası sabada planlanmakta, organize edilmekte ve uygulanmaktadır. Lobiler, soykırım iddialarını sürekli gündemde tutmak için e-posta kampanyalarını, sosyal medyayı, film ve televizyon programlarını, konserleri, kitap, toplantı, sergi gibi bilimsel faaliyetleri kısacası çok yönlü ve iç içe geçmiş bir çok yöntemi aynı anda ve çok aktif olarak kullanmaktadırlar.

Anahtar Sözcükler: Ermeni Lobileri, İletişim Teknikleri, Propaganda, 2015 Yılı Faaliyetleri

Giriş

Türkiye, sürekli gündemde tutulan ve dünya kamuoyuna çeşitli faaliyetlerle sunulmaya ve benimsetilmeye çalışılan bir Ermeni sorunu ile karşı karşıyadır. Ermenilerin vatanlarından sürülüp soykırıma uğratıldıkları iddiasıyla Türkiye'den toprak ve tazminat talepleri, dünya kamuoyunun gündeminde devamlı surette canlı tutulmaya çalışılmakta, Ermeniler özellikle Ermenistan dışında çeşitli ülkelerde faaliyet gösteren Ermeni lobileri, çok yönlü iletişim faaliyetleriyle destekleyerek bir Ermeni davası olarak sundukları bu tezlerini dünya kamuoyuna anlatmaya büyük önem vermektedirler.

Bu faaliyetlerde Ermeni siyasal partilerinin, kilisenin ve belirtildiği üzere Ermeni lobilerinin çok önemli aktif roller üstlendiği görülmektedir. Ermeniler açısından konu dünya gündeminde genelde aynı çizgiyi korur şekilde verilmektedir. Bu genel çerçevede içinde Ermeniler, kısa vadede dünyanın çeşitli yerlerine dağılmış vatandaşlarını aynı hedef doğrultusunda birleştirmek ve Ermenilik şuurunu yaşatmak, uzun vadede ise "Büyük Ermenistan" hayalini gerçekleştirmek gibi amaçlar doğrultusunda hareket etmektedirler.

Ancak konunun bir intikam ve nefret söylemi oluşturacak şekilde ve sadece söz konusu hedeflere yönelik olarak gündemde tutulması sadece Türkiye'yi değil sağduyu sahibi Ermeni vatandaşları da rahatsız etmekte, ayrıca Ermenistan ile olan komşuluk bağlarının geliştirilebilmesi açısından da umut kırıcı olmaktadır. Türkiye–Ermenistan ilişkilerinin olumsuz yönde etkilenmesi, başta ekonomik, sosyal, siyasal olmak üzere bir çok konuda atılabilecek barışçıl adımların da olumsuz etkilenmesine, bölge güvenliği ve istikrarının zedelenmesine yol açabilmektedir. Ayrıca

(*) Doç. Dr., Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi.

bazı ülkelerin bu konuyu gündemde tutarak kendi iç ve dış politika veya propaganda malzemesi haline getirme çabaları da mevcuttur.

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de bu tablo durumunu korumakta, dünyanın çeşitli yerlerine dağılmış Ermeniler, sosyal, siyasal, kültürel organizasyonlarla buldukları ülkelerin kamuoylarını tarihi hedefleri doğrultusunda yönlendirerek, gelişen teknoloji ve iletişim olanaklarının tümünden azami ölçüde yararlanarak davalarını canlı tutmaya çaba sarf etmektedirler. Bir diğer yandan konunun tarihsel boyutu dikkate alındığında Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanmasındaki rolleri ve çıkarları ile ilgili devletlerin bu davaya olan bağlılıkları belirgin bir boyuttadır. Başta Rusya, Fransa ve İngiltere olmak üzere söz konusu devletlerin de desteklediği bir çok Ermeni derneği, komiteleri, kilise ve Ermeni patrikliği de bu siyasi hedefe entegre edilmiştir. Osmanlı idaresinden sonra “Doğu Anadolu’da müstakil bir Ermenistan kurulması” iddiasıyla desteklenen propaganda ve sonrası gerçekleşen olaylar da Türkiye hedef olmuş ve her iki toplum da zarar görmüştür.

Ermeni Lobileri ve Genel Olarak Propaganda Faaliyetleri

Basın ve ifade özgürlüğünün, teknolojik gelişmelerin ve ilgili alt yapının geliştiği demokratik rejimlerde toplumun her alanına etki etmeye çalışan siyasallaşmış gruplar, aynı olanaklardan azami ölçüde faydalanarak kendi istekleri doğrultusunda karar alma mekanizmalarını etkilemeye çalışırlar.

Diaspora kelimesi çeşitli sebeplerle yurtlarından ayrılan ve başka ülkelerde yerleşmiş fakat ayrıldığı ülkesi ile bağlarını koparmamış veya bağlarını devam ettirmeye çalışan etnik azınlıklar için kullanılmaktadır. Dünya genelinde yaygın olarak bulunan ve en bilinen diasporalar Çin, Ermeni, Yahudi, İtalyan, Rum kökenli azınlıklara aittir. Diasporalar ilk olarak buldukları ülkelerde ait oldukları milletin etno-kültürel öğelerini korumayı

amaçları ve varlıklarını sürdürebilmek için sosyo-ekonomik altyapılarını güçlendirmeye çalışırlar. Nihai olarak, diasporalar, lobcilik faaliyetlerine başlar ve buldukları ülkelerdeki karar alma mekanizmalarını kendi çıkarları için etkileme ve yönlendirmeye çalışırlar.¹ Bir ikna yöntemi olan propagandanın her aşamasında Ermeni Diasporası'nın çok etkin rol oynadığı görülmektedir:

“Diaspora, sadece yurtdışındaki Ermenilerin (vatandaş olanlar veya sadece Ermeni asıllı olan soydaşlar) sorunlarıyla ilgilenmemekte, aynı zamanda Ermenistan ve halkının tüm dünyadaki imajını güçlendirmesi, Ermeni okullarının geliştirilmesi, yurtdışındaki soydaş gençlerin Ermeni kültürü ve dinine bağlanması yönünde faaliyet göstermektedir.”²

Buldukları ülkelerin koşullarına göre değişik isimler altında ve farklı alanlarda baskı grupları oluşturan lobiler, örgütler arası iş birliği, dayanışma, ilgili konu etrafında birleşme ve etkiyi güçlendirme amacıyla çok yönlü faaliyetlerle birbirini desteklerler. Bu amaçla daha üst organizasyonlara da gidilir.³ Karar alma konumunda bulunan siyasi aktörlerin belli politikaları benimsemelerini ve bu yönde karar alma süreçlerini desteklemeyi ve etkilemeyi hedefleyen organize, sistematik faaliyetleri “lobi faaliyeti” olarak tanımlamak mümkündür. Söz konusu faaliyetler, dünya genelinde ve demokratik ülkelerde oldukça yayılmış, toplumsal düzeyde örgütlenmeye yönelmiş ülkelerin sosyo-politik yaşam alanlarında önemli, belirleyici ve aktif roller üstlenmiştir.

Lobicilik kelimesi, kökeni lobi olan ve İngiltere Avam kamarasında siyasetçilerin seçmenleriyle görüştikleri salonlara verilen isim olarak bilinmektedir. Özet olarak lobcilik, siyasi karar alma mekanizmalarını sistem-

(1) http://tasam.org/Files/PDF/Raporlar/ermen_i_diasporasi_ve_turkiye-rusya_iliskileri_69ffe94c-7eac-46e1-9424-1164688b39ad.pdf

(2) <http://akademikperspektif.com/2014/09/10/soydaslik-ve-diaspora-kavramlar-ve-cesitli-ulke-uygulamalari/>

(3) Ahmet Taner Kışlalı, *Siyaset Bilimi*, Ankara Üniversitesi Yayınları, 1987, Ankara

li ve örgütlü olarak etkilemektir, bu süreçte somut hedeflere yönelik olarak kapsamlı birçok iletişim ve propaganda tekniklerinden yararlanır, bu teknikler birbirine bağlantılı ve çoğu kez iç içe geçmiştir. (Medya, bilişim teknolojileri, sosyal medya, reklam-pazarlama, halkla ilişkiler, sinema, kişiler arası iletişim teknikleri vb.) Baskı grubu ve lobi kavramları genellikle karıştırılmaktadır. Baskı grupları modern toplumların yaşamlarında önemli roller üstlenen ve amaçları siyasi iktidar üzerinde etki yaratarak kendi amaçları doğrultusunda kararlar alınmasını sağlamak olan gruplardır.

Bu doğrultuda asıl hedefleri belli doğrultuda kamuoyu oluşturmak veya kamuoyunu hedefleri doğrultusunda etkilemek olarak özetlenebilir. Bunun için de siyasi iktidar üzerinde etki ve baskı kurmak amaçlanmaktadır. Baskı grupları çok değişik açılardan ve farklı kategorilerde sınıflandırılabilir. Ancak hangi tasnif yapılırsa yapılsın baskı grupları örgütlenip, sistemli etkileme faaliyetleri kullanmaya başladığında teknik, eylem ve etki yönünü lobi denilen özel baskı grupları almaya başlar.

Siyasi kararların alınmasında düşünce, bilgi akışının sağlanması ve taleplerin dünyaya duyurulmasında etki ve ikna yöntemlerinin kullanılmasında en başarılı lobiler etnik kimliğe dayalı lobilerdir. Dünya genelinde en etkin üç lobiden biri Ermenilere aittir. Diğer iki lobi Rum ve Yahudi lobileridir. Araştırma faaliyetleri adı altında faaliyet yürüten çok sayıda Ermeni kuruluşu olduğu görülmektedir.

Günümüzde uluslararası alanda karar mercilerini etkilemek amacıyla örgütlenen diaspora merkezli Ermeni örgütleri Hınçak, Taşnak ve Ramgavar isimli tarihi Ermeni ihtilal komitelerinin kontrolindedir. Dünya genelinde yedi milyonu aşkın Ermeni nüfus bulunmaktadır. Bunun yarısından fazlası yurt dışında yaşamaktadır. Diaspora Ermenilerinin en yoğun yaşadığı yer Amerika Birleşik Devletleri'dir. Ayrıca Kanada, Arjantin, İngiltere, Fransa, Almanya, Yunanistan ve

diğer AB ülkelerinde ve Orta Doğu'da yerleşik halde Ermeni nüfusu bulunmaktadır. Sadece ABD'de yaşayan Ermenilerin sayısı bir milyon dolayında olduğu bilinmektedir. En fazla yoğunluğun California, New York ve Boston'da olduğu bilinmektedir. Ermenilerin ABD'ye ilk gelişleri mesleki ve ticari nedenlere dayalıdır. Protestan misyonerlerin teşvik ve desteği ile başlayan göçleri zamanla kitle halinde büyük göçler takip etmiştir. Ermeni lobisini oluşturan örgütlerin başında Amerika Ermeni Asamblesi (Armenian Assembly of America: AAA) ve Amerika Ermeni Ulusal Komitesi (Armenian National Committee of America: ANCA) gelmektedir. Bunların dışında Armenian American Action Committee (ARAMAC), Armenian Network of America, Armenian Missionary Association, Armenian Bar Association ve Armenian Relief Society ve ARMENPAC önemli Ermeni örgütlerinden sadece birkaç tanesidir.

Ermenilerin Avrupalılarla temasları ise Haçlı seferleri ile başlamıştır. Osmanlı tebaası Ermeni tüccarların, aydınlarının, siyasi aktörlerin vb. gelip yerleşmesi ve toplu göçlerle Ermeni nüfus artmıştır. Ermeni grupların en yoğun olarak buldukları Fransa'da en güçlü Ermeni diasporası oluşmuştur. Savaştan sonra Fransa'nın etki alanında bulunan Suriye ve Lübnan'dan, daha sonra Yunanistan ve Ermenistan'dan Paris ve civarına toplu göçlerle gelen ve güçlenen Ermeni lobileri, Avrupa genelinde en etkili ve organize örgütleri oluşturmuştur.⁴ Diaspora Ermenileri'nin güçlü olduğu Orta Doğu'da ise Suriye, Lübnan, Ürdün, Mısır, Irak bölgelerinde yaşamaktadırlar.

Değişik nedenlerle farklı coğrafyalara dağılan ve yabancı kültürlerle karşılaşan Ermeni muhacirler için en önemli konu Ermenilik şuurunu korumak olmuştur. Çeşitli merkezler, sosyal kültürel, siyasal organizasyonlar Ermeni kimliğini koruyucu çalışmalar ve ortak hedefler ile gençlerin bu görüş doğ-

(4) Sedat Laçiner, *Fransa Türkiye İlişkileri ve Ermeni Sorunu*, USAK Stratejik Gündem

rultusunda eğitilmesi ve yönlendirilmesine çalışmıştır. Bütün faaliyetler *Haydat* denilen “*Ermeni Davası*”nı esas almaktadır. Bu dava din ve milliyet faktörlerine dayalı olup “tarihi Ermeni topraklarının geri alınması Birleşik Ermenistan Devleti’nin kurulması, dünyanın çeşitli yerlerinde bulunan Ermenilerin geri dönmesi, sosyal devletin inşası” gibi üç tarihi hedefi esas almaktadır.

Haydat’a göre, en mağdur toplumu oluşturan Ermeniler, 1915’te soykırıma uğramış, 1.5 milyon Ermeni katledilmiştir. Ermenilerin, Türkiye’ye yönelik tazminat ve toprak talepleri mevcuttur. Ermeni lobilerinin temel çıkış noktası da budur. Ermeni lobilerini yönlendiren kuruluşlar, “komite” denilen diaspora siyasal örgütleri ve kilisedir. 19. yüzyılın sonlarından itibaren ortaya çıkan ve bağımsız Ermenistan’ın kurulmasını amaç edinmiş olan diaspora partilerinin çabaları, propaganda- psikolojik etkilemeye yönelik olup, örgütlenme ile hareket, örgütlenme ile propaganda, propaganda ile örgütlenme zincirleri tüm bu yüzyıllar boyunca sürekli olarak devam ettirilmiştir.⁶ Bu noktada önemle belirtilmelidir ki bir şeyin propaganda olması için öğrettiği şeyin gerçek olmasına veya olmamasına gerek yoktur. Propagandacının okuyucu, dinleyici veya geniş tanımla hedef kitlesinde belli durum veya olaylara karşı istediği yönde bir tutum değişikliği yaratma amaç ve isteğinin bulunması yeterlidir. Propagandada bir topluluğun düşünceleri, duyguları, davranışları, tavır ve hareketleri etki altında tutulmaya çalışılır, tutum değişikliği yaratmak amacıyla her tür bilgi, belge, doktrin ve görüşler çeşitli iletişim araçları vasıtasıyla yayılır. Propagandada asıl amaç propagandayı yapana doğrudan veya dolaylı fayda sağlamaktır. Karşı tarafı da ekonomik, sosyal ve siyasal açıdan yalnızlığa itmektir. Propaganda hedefine karşı tarafın yenilgiyi kabul etmesi ile ulaşır. Bu amaçla propagandayı yapanlar her tür psikolojik savaşı dener⁷.

Ermenilerin dış ülkelerde propaganda ve ikna yöntemlerinde çok etkin rol oynadıkları bu sürecin geçmişi oldukça eskilere dayalıdır. Özellikle belli olaylar temelinde

şekillenen ve belli olayları sürekli gündemde tutmaya yönelik propaganda yöntemleri zamanın koşullarına uygun olarak her dönem sürekli olmuş ve farklı tekniklere dayalı olarak devam etmiştir. Ermenilerin özellikle Ermeni sürekliliğe dayalıdır. lobilerinin davalarını dünyaya duyurma ve kabul ettirmelerinde kullandıkları her yöntem bu sürekliliğe destek vermiş ve hiç kesintisiz olarak devam ettirilmiştir. Ermeni lobilerinin faaliyetlerindeki etkinlik bu yöntemlerdeki

Propagandanın günümüzdeki en etkili yöntemi, iyi organize olmuş Ermeni yönlendirme merkezleri yoluyla buldukları ülkelerin koşullarına göre Ermeni davasının sürekli canlı tutulmasıdır. 1960’lı yıllardan itibaren kitle iletişim araçlarındaki gelişmelere paralel olarak davanın tüm dünya gündeminde yayılmasında daha aktif olunan bir dönem başlamıştır. Buna bir örnek 1965 yılından verilebilir. 1965 yılında “*Tebcir’in 50. Yılı*” adı altında çok sayıda faaliyet gerçekleştirilmiştir. Ermeni davasını genç nesillere aktarabilmek ve dünya kamuoyunda canlı tutabilmek için birçok Ermeni kuruluşu sistemli ve organize faaliyetler yürütmüş, aynı anda çok sayıda iletişim aracı kullanılmış, propaganda ve ikna yöntemleri açısından dönemin tüm teknik alt yapısını içeren farklı yol ve yöntemler denenmiştir.

Bu dönemde özellikle aktif olan Ermeni kuruluşları, ABD’de California Üniversitesi’ne bağlı “*Ermeni Etüdler Merkezi*” Harvard Üniversitesi bünyesinde “*Ermeni Ulusal Araştırmalar Merkezi*”, ABD dışında Beyrut’ta, Fransa ve İngiltere’de çeşitli Ermeni Araştırma Merkezleri olmuştur. Söz konusu kuruluşlar birbirleriyle bağlantılı olarak Ermeni araştırmaları ismi altında “*Ermeni Soykırımı*” veya “*Soykırımında Öldürülen Ermeniler*” gibi sürekli tekrarlanan ve bu yönüyle akılda kalıcılığı sağlayan aynı sözcüklere dayalı benzer başlıklar altında çok sayıda oturum, toplantı,

(5) Nazmi Gül, “21. Yüzyılın Başlangıcında Haydat”, *Stratejik Analiz*, ASAM Yayınları, Haziran, 2000, s.24-25

(6) Leyla Budak, “Ermeni Lobileri ve İletişim Faaliyetleri”, *Lobicilik Kavramlarına Giriş* (içinde), Nobel Yayınları, 2007, Ankara, s.102-103

(7) Nevzat Tarhan, *Psikolojik Savaş: Gri Propaganda*, Timaş Yayınları, 2002, İstanbul, s.36

konferans, kitap, dergi, broşür, radyo yayınları gibi farklı iletişim teknikleri kullanmışlardır.

Karaca'nın da belirttiği gibi, "Ermeni Sorunu'nun" sürekli gündemde tutulması için sanat dışı veya sanatsal tüm etkinlikler olabildiği ölçüde kullanılmaktadır. Ermeni yazarlara ait metinler, karakteristik özelliklere sahip olup bu metinleri kaleme alanların ortak ve temel amacı Ermeni kültürü ile tarihi konusunda başkalarını da Ermeniler gibi düşünmeye ve davranmaya ikna etmektir. Bu doğrultuda sık aralıklarla, olabildiğince değişik araç ve yollarla mesajlarını alıcılara göndermektedirler. Heykel, anıt, radyo, televizyon, gazete, dergi, film, fotoğraf, müzik ve internet gibi⁸ çok sayıda ortam ve iletişim aracından destek almaktadırlar. Basını ve diğer medyayı oldukça profesyonel bir şekilde kullanmakta, Ermeni ve Batı toplumunda etkili kurumlarla yapılan işbirliği sonucunda cinayetler "haklı birer öç alma eylemi" olarak gösterilebilmektedir. Saldırılarda yer alan kahraman olarak sunulduğundan, özellikle genç Ermenilerden geniş bir destek alınabilmektedir. Bunda tek taraflı bilgilendirmenin de büyük rolü olmuştur. Ermeni görüşleri ciddi bir alternatifle karşılaşmadığından medyada adeta bir tekel oluşturmuşlardır.⁹

2015 yılı için de aynı yöntemlerle ve hazırlığı yıllar öncesinden başlayan çok sayıda faaliyet planlanmıştır. Bu faaliyetler tamamen sistemli, planlı ve birbiri ile entegre olarak tasarlanmaktadır.

2015 Yılında Ermeni Lobileri'nin Propaganda Amaçlı İletişim Etkinlikleri

İletişim Faaliyetlerinin Planlanmasına Yönelik İlk Adımlar

Ermeni lobileri 2015 yılı için gerçekleştirecekleri faaliyetlerin hazırlıklarına çok önceden başlamışlardır. Yapılan basın toplantıları ile de faaliyetlerinin genel çerçe-

vesini kamuoyuna sunmuşlardır. Öncelikle tüm organizasyonların planlanmasının yerel, bölgesel ve uluslararası olmak üzere¹⁰ üç ayrı aşamada ele alındığı görülmektedir.

Nisan 2011'de Ermenistan Başkanı Serj Sarkisyan'ın talimatı ve onayıyla "Ermeni Soykırımının 100. Yıldönümüne İlişkin Etkinliklerin Koordinasyonu için Devlet Komisyonu" kurulmuştur. Komisyonda Ermeni yetkililer kadar Ermeni Diasporasından da temsilciler olması öngörülmüştür.¹¹ 100. yıl çalışmalarının 2010 yılından itibaren hız kazandığı da önemle belirtilmelidir. Diasporanın 2015 etkinliklerinin tanıtıldığı ve ilk adımın atıldığı ülke ise Fransa olmuştur.

Fransa Ermeni diasporası, düzenlediği bir resepsiyonla birlikte 2015 programını dünya kamuoyunun gündemine sunmuştur. Toplantıdaki en önemli madde "İnkâr Yasa Tasarısı'nın yeniden gündeme getirilmesidir. Fransa Ermeni diasporası, Paris'teki tarihi Le Salons Hoche'da resmi olarak 2015 programını başlatmış, törene Fransız Adalet Bakanı Christiane Taubira, Ermeni asıllı Fransız siyasetçi Patrick Deveciyan, Samson Özararat, Ermeni kökenli Fransız şarkıcı ve Ermenistan'ın İsviçre Büyükelçisi Charles Aznavour, 2015 Komitesi Başkanı Alexis Govciyan, Fransa Ermeni Diasporası Örgütleri Başkanı Franck Mourad Papazyan'ın yanı sıra Fransa Ermeni diasporasının önde gelen isimleri katılmıştır. Ayrıca Fransa Yahudi toplumunun önde gelen isimleri de toplantıda hazır bulunmuştur.¹² Bu tür resepsiyon vb. toplantılarda dikkat çeken ve kamuoyunun yakından tanıdığı isimlerin katılımını sağlamak basının ilgisini de önemli ölçüde artırmaktadır. Bu açıdan Ermeniler, hemen her toplantıya kamuoyunun yakından tanıdığı ve alanında isim yapmış kişileri davet etmektedir.

(8) Birşen Karaca, "Ermeni Kitle İletişim Araçlarında Yaratılan Ermeni İmaji", *Ermeni Araştırmaları Dergisi*, Sayı:14-15, Yaz-Sonbahar 2004

(9) Sedat Laçiner, "Ermeni İddiaları ve Terör", internet adresi. < <http://www.usakgundem.com/> >, erişim tarihi:09.092014

(10) < <http://hetq.am/eng/news/25578/remember-remind-and-reclaim-guidelines-for-the-genocide-centennial.html> >

(11) Aslan Yavuz ŞİR, < <http://politikakademisi.org/2015-oncesi-diaspora-ermenilerinin-faaliyetlerine-kisa-bir-bakis/> >

(12) < http://www.avim.org.tr/bolge_detay/tr/82041 >, erişim tarihi.

Fransa'da başlayan daha sonra diğer ülkelerde devam eden 2015 yılı tanıtım - duyuru etkinlikleri ile organizasyon toplantılarının hemen hepsinde Ermeniler benzer iletişim teknikleri ile ve çok iyi organize edilmiş basın toplantılarıyla, gerek buldukları ülkenin ulusal basınının gündeminde gerekse uluslararası medyada yer almayı başarmışlardır.

İnternet Siteleri, E Posta, Twitter, Sosyal Medya Kampanyaları

Dünya genelinde lobi faaliyetlerinde medyanın tüm araç ve yöntemleri öncelikle karar alma konularında aktif rol üstlenen siyasi aktörleri etkilemeyi hedefler. Bu amaçları daha çok spesifik bir hedefe yönelik olduğu için sistemli ancak daha dar kapsamlı olabilir. Örneğin seçim dönemlerinde bir adayın e-mail kampanyaları ile etki altına alınmaya çalışılması buna bir örnektir. Ancak lobiler genellikle tek bir iletişim tekniği veya medya kanalıyla hedef kitleyi etki altına almaya çalışmaz. Daha geniş kapsamlı birçok teknik aynı anda sistemli, koordineli bir şekilde kullanılır. Asıl yaratılmak istenen etki de bu süreç sonunda ortaya çıkar. Yine lobilerin hedefleri gerçekleşene kadar sürekli bir iletişim-medya etkinliği içine girdikleri gözlenir ki, bu da ulaşılmak istenen etki açısından çok önemlidir. Özellikle günümüzde lobicilik faaliyetlerinde mektup kampanyalarının yerini e-mail kampanyaları almıştır.

Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere seçim dönemleri boyunca siyasi aktörler mektup kampanyaları yoluyla etki altına alınmaya çalışılmıştır. Bir tür kamuoyu hareketi olarak nitelendirilen e-mail kampanyaları ile mektuplar siyasetçilere seçmenlerin ne istediği ve seçimlerde nasıl davranacağı konusunda bilgi veren önemli lobicilik faaliyetleridir. Bu özelliğiyle teknolojiye paralel olarak gelişen tüm yol ve yöntemler denmektedir. E-mail kampanyaları için lobiler, güncellenen veri tabanları kullanarak ulaşı-

mak istenen hedef kitlenin adreslerini bir veri bankasında biriktirirler. Sadece taraf olunan siyasetçiler değil tepki olarak ulaşmak istedikleri siyasi kişi veya kurumlar da hedef alınır. E-mail kampanyaları kamuoyunu etkileme konumundaki tüm kişi ve kurumlara yönelik genişleyen bir tabanda gerçekleştirilir.

ABD de en etkin şekilde e-mail kampanyaları düzenleyen lobilerin başında Ermeni lobisi gelmektedir. 2015 soykırım 100. yıl etkinliklerinin başında hedef alınan Türkiye'nin yeni büyükelçisi de vardır. Yürüttüğü sert sosyal medya kampanyaları ile bilinen ve ABD'nin en etkin iki Ermeni kuruluşundan biri olan ANCA¹³, Türkiye'nin Washington, D.C.'ye yeni atanan büyükelçisinin güven mektubunu ABD Başkanı Barack Obama'ya sunmasının hemen ardından sosyal medyada kampanyaya başlamıştır. Twitter, e-mail vb. tüm bilgi iletişim kanallarını kullanarak büyükelçi hedef yapılmış ve geçmişin devamı niteliğinde bir siyasi aktör olduğu vurgulanmıştır.

Ülkedeki resmi Ermeni lobisi Amerika Ermeni Ulusal Komitesi (ANCA) Başkanı Aram Hamparian Twitter'da paylaştığı bir fotoğrafla Kılıç'ın Ermeni soykırımını reddettiğini ve bir önceki büyükelçiden bir farkı olmadığını belirtmiş ve Twitter hesabından geçmiştir. 9000 dolayında Twitter takipçisi bulunmaktadır.¹⁴

Ermeni lobisi bu yönüyle ele alındığında e-lobicilik denilen ve elektronik ortamın kendisine sunduğu tüm olanakları kullanan aktif bir lobicilik yürütmektedir. E-lobicilik sadece e-mail kampanyalarını değil, sosyal medya iletişim ortamlarını (facebook, twitter, bloglar vb), web sitelerini, haber portallarını vb. bilgi iletişim olanaklarının hepsini dahil eden, organize ve çok boyutlu günümüzde en hızlı gelişen lobicilik tekniklerini içermektedir.¹⁵ Ermeni lobisi e-lobicilik tekniklerini

(13) Alison Brysk, *Speaking Rights to Power: Constructing Political Will*, Oxford University Press, 2013, New York, s.177

(14) <http://www.usasabah.com/Guncel/2014/05/27/ermeni-lobisinin-hedefinde-yeni-buyukelci-var>

(15) Åke Grönlund *Electronic Government: Design, Applications and Management*, Idea group Publishing, London, 2002 s.237-238

eski veya klasik lobicilik yöntemleri ile de bütünleştirerek etkin faaliyetler sürdürebilen bir ABD lobisidir.¹⁶ 100. yıl çalışmalarında Ermeni lobilerinin geçmişe oranla e-lobicilik tekniklerini çok daha aktif olarak kullandığı görülmektedir.

Buna bir başka örnek, sosyal medyada yürütülen bir kampanyadan verilebilir. Lobiler, 2015 yılına kadar güçlü ve baskın şekilde tüm dünyaya soykırım iddialarını duyurmayı hedeflemekte ve bu doğrultuda "<http://www.armeniangenocideposters.org/>" sitesinde hedeflerini en iyi anlatan posterin seçilmesi için bir kampanya yürütmektedirler. Bu posterlerin satışından elde edilecek gelirlerin diasporaya aktarılacağı da belirtilmiştir. Ek olarak Ermenistan Cumhurbaşkanı Robert Koçaryan, 2006 yılından itibaren Ermeni soykırım iddialarıyla ilgili çalışmaların ve iddiaların tanınmasına katkıda bulunanlara "Cumhurbaşkanlığı ödülü" verileceğini açıklamıştır. Bu ve benzeri kampanyaların sosyal medyada çok büyük süratle yayıldığı görülmektedir.¹⁷

Yine sosyal medyanın en çok kullanılan sitelerinden biri olan Facebook üzerinde benzer şekilde hemen her Ermeni kuruluşunun sayfasına rastlamak mümkündür. *Ermeni Kırımı*, *The Armenian Genocide Centennial Committee of Canada*, *The Armenian Genocide Virtual Museum*, *Armenian Genocide Martyrs Monument*, *Armenian Genocide Commemoration Committee*, *We will never forget the ARMENIAN Genocide* gibi çok sayıda sayfa, kapalı veya açık grup, binlerce üye ile Facebook üzerinden "*Ermeni Soykırımının 100. Yılı*" başlığı altında her gün güncellenen içeriklerle Ermeni diasporasının farklı ülkelerde yaşayan Ermeni vatandaşlarını bilgilendirmekte ve ilgili ülkeleri olduğu kadar uluslararası boyutta da dünya kamuoyunu etkilemeye çalışmaktadır. Nefret söylemini (yorumlarda hakaret, küfür vb.) de içerebilen bu sayfalarda sürekli olarak bir kin-intikam duygusu içinde hareket etmeye yönelik davetler yapılmaktadır.

Yine sosyal medya üzerinde yürütülen ve klasik medya yöntemleri ile de destekle-

nen bir başka örnek ise Türkiye'de üretilen ürünlerin markaları ile birlikte listesinin verilmesi ve bu listelerde yer alan ürünlerin Türkiye menşeli ürün olduğu için tüketilmemesine yönelik kampanyalarıdır. 2015 yılı öncesi Türk ürünlerinin tüketiminin boykot edilmesine yönelik bu kampanya da başta Facebook olmak üzere diğer sosyal ve klasik medya ortamlarında sürekli tekrarlarla gündemde tutulmaktadır.

Televizyon Programları, Belgeseller ve Sinema Filmleri

Sinema alanında çok sayıdaki 'soykırım' belgeseli yanında, konulu filmler de çevrilmiştir. Ermeni propaganda ağının özellikle sinema, tiyatro ve televizyon programlarına özel bir önem verdiği görülmektedir. Bu ilginin altında söz konusu alanların geniş hedef kitlelere en etkili şekilde ulaşmayı sağlayabilmesi yatmaktadır. Ermenilerin öncelikle belgesel filmlere özel bir önem atfetmesi ise ürün gerçekliğe dayalı bir sinema alanı olması ve inandırıcılık özelliğinin güçlü olmasından kaynaklanmaktadır. Özellikle nisan aylarında çok sayıda belgeselin peşi sıra gösterime girmesi ise dikkat çekicidir. Öncelikle ABD, Fransa ve Lübnan gibi diasporanın en etkin olduğu ülkelerde ülke televizyonlarından (seyirci ilgisinin en yoğun olduğu saatlerde) Ermeni soykırımı konulu belgeseller yayınlanmaktadır.

Bu ağa dahil çok sayıda sinema ve televizyon kuruluşu olması ise dikkat çekicidir. Örnek olarak, *Ermeni Film Vakfı* (*The Armenian Film Foundation*), *Film International*, *MGN/Paradise Inc.*, *ARC Film*, *Bars Media*, *Narek vb.*¹⁸ sayılabilir. Bazı parlamentoların sözde Ermeni soykırımını tanımalarını sağlayacak çabaları ile bu alanda kamuoyunu etkilemeye yönelik faaliyetlerin özellikle 1990'lı yıllardan itibaren çok arttığı görülmektedir.

(16) Thomas Ambrosio, *Irredentism: Ethnic Conflict and International Politics*, Greenwood Publishing Group, USA, 2001

(17) http://www.ufukotesi.com/yazdir.asp?yazi_no=20070418

(18) Budak, a.g.e., s.119

Bunların önemli bir mali portesi olduğu muhakkaktır. Özellikle kamuoyunu etkilemeye yönelik faaliyetlerin 'sipariş' üzerine gerçekleşmesi zamanla bir 'Ermeni soykırımı endüstrisi' oluşturmuştur. Söz konusu endüstrinin en önemli sinema ürünlerinden biri Atom Egoyan'ın 'Ararat' ismini verdiği filmidir. Bilindiği üzere Ararat sözcüğü 'Ağrı Dağı' anlamına gelmektedir. Ağrı Dağı, Ermenistan bayrağında da yer almaktadır. Başka bir ülke topraklarındaki bir dağı bayrağına koymak o ülke toprakları üzerinde hak iddia etmenin simgesel bir ifadesidir. Türkiye karşıtı Ermeni filmlerinin sayısının genelde zannedildiğinin çok üzerinde olması, 'Ermeni Soykırım Endüstrisi'nin yarattığı kaynaklardan filmlerin aslan payını aldığını göstermektedir. Bu filmlerden biri olan ve belki de en çok bilineni Ararat ise, elli milyon dolar olduğu tahmin edilen bütçesiyle alandaki tüm rekorları kırmaktadır.¹⁹ Film gösterime girdiğinde Türkiye karşıtı hareket ve gösterilerin arttığı bilinmektedir.²⁰

2015 yılı, tıpkı önceki dönemlerde olduğu gibi sinema filmlerine özel bir ilgi gösterilen bir başka dönem olarak dikkat çekmektedir. Ermeni lobisi, sözde Ermeni soykırım iddialarına uluslararası destek sağlamak amacıyla 100 milyon dolar nakit parayı Hollywood yapım şirketlerine aktardığı bilinmektedir. Hollywood'un bulunduğu Kaliforniya'da Ermenilerin yoğun olarak yaşamasının avantajını da kullanmaya hazırlanan Ermeni Lobisi, Hollywood yapım şirketlerinde çalışan binlerce Ermeni kökenli Amerikalının da desteğiyle, büyük bütçeli ve ünlü aktör ve aktrislerin de yer aldığı sinema filmleri çekilmesi için²¹ yoğun çaba sarf etmektedir.

Bu projelerden biri "Musa Dağında Kırk Gün" isimli filmin yeniden çekilmesinin gündeme gelmesi olmuştur. Filmin yeniden çekilmesi için 2006 yılından beri Ermeni lobilerinin girişimleri söz konusudur. Avusturyalı bir Yahudi olan Franz Werfel'in 1929'da Suriye'nin başkenti Şam'a yaptığı bir gezi sırasında, bölgedeki Ermenilerle konuşarak

yazmaya başladığı romanı ilk olarak 1933'te Viyana'da yayımlanmıştır. 1983 *High Investments* Films tarafından sinemaya uyarlanılan romanın filmi ise tutulmamıştı. Ancak Ermeni lobileri 2015 yılına yaklaşırken filmin yeniden çekileceğini dünya kamuoyuna duyurmuşlardır.²² Halk tarafından bilinen ve sevilen ünlü kişileri sinemaya dahil etme çabası hem halkın ilgisini yoğun şekilde çekmeye hem de çekilen filmin meşruiyetinin artırılması amacıyla yöneliktir. Bu yüzden film yapımcıları bilinen ve sevilen film sanatçılarında teklifler götürmüşlerdir. Bunlardan biri Sylvester Stallone'dur. Adı geçen bir başka isim ise Mel Gibson'dur. Her iki isim de halk tarafından çok sevilen ve filmleri büyük ilgi ile seyredilen sinema sanatçılardır. Ancak Türk lobilerinin etkin çalışması ve sanatçılara gönderilen çok sayıda e-mail ve buna eşlik eden sosyal medyada yürütülen kampanyalar sonuç vermiş, filmin tekrar çekilmesi yönünde (bu çalışmanın gerçekleştirildiği ana kadar) olumlu yönde bir adım atılamamıştır.

Yine bir başka projede "Schindler'in Listesi"nin yönetmeni olan Steven Spielberg'e teklif götürülmüştür. Yönetmen ile 1915 olaylarının anlatılacağı bir film çekilmesi için görüşmeler yapılmıştır. Bu filmin "Armenian National Film Academy" tarafından destekleneceği belirtilmiştir. Ancak yeterli bütçe bulunması için yapılan çalışmalar hala devam etmekte olduğu için²³ filmin çekimi makalemizin yazıldığı tarihe kadar henüz başlamamıştır.

Diğer projelerin çoğunluğunun çekim hazırlıkları ve yapım aşaması ise gerçekleşmiştir. Bu filmlere örnek olarak çekimleri ve hazırlığı 2012 yılında başlayan "The Genex" isimli film projesi verilebilir. Söz konusu film, 2015 yılında gösterime girecek "soykı-

(19) Sedat Laçiner, Şenol Kantarcı, *Ararat: Sanatsal Ermeni Propagandası*, ASAM Yayınları, Ankara,

(20) Sedat Laçiner, "Ermeni Propagandasının Bir Aracı Olarak Sanat: Ararat Filmi", *Stratejik Analiz*, ASAM Yayınları, Ankara, 2002, Sayı:21, s.20-22

(21) <http://www.milliyet.com.tr/2007/11/25/son/sondun14.asp>

(22) <http://www.milliyet.com.tr/2007/11/25/son/sondun14.asp>

(23) <http://www.hurriyetdailynews.com/spielbergs-genocide-film-claim-refused.aspx?pageID=238&nID=13859&NewsCatID=381>

rım” iddiasını içeren gerilim-tarih türündedir. Filmde “soykırım” iddiası sırası ve sonrasında Anadolu Ermenilerinin paralarına el koymakla suçlanan Alman bankalarına karşı yürütülen hukuk savaşının konu alınacağı belirtilmiştir. ABD yapımı “*The Genex*” isimli film, “*Edgeart Entertainment*” adlı prodüksiyon şirketi tarafından çekilmiş ve filmin yönetmenliğini Ermeni kökenli yönetmen “*Sevada*” yapmıştır. Filmin 24 Nisan 2015’te gösterime girmesi planlanmaktadır.²⁴

Çok sayıda televizyon programı yayınlanmış ve önemli televizyon kanallarında hala yayınlanmaya devam etmektedir. Bunlar arasında belgesel niteliğinde olanlara özel bir önem atfedildiği görülmektedir. 100. yıl için özellikle “*Public Broadcasting*” (*Kamusal Yayın Kurumu*) Amerikan PBS televizyonunda harcanan çabalar dikkat çekicidir. “*Orphans of Genocide*” isimli bir belgeselin gösterimi ve sonrasında izleyicilerin yoğun ilgisi dikkat çekici bir boyuttadır.

Söz konusu belgesel, daha sonra birçok halka açık organizasyonda veya üniversitede 2015 yılı olayları için gösterime girmiştir. Valley PBS’in Ermeni asıllı Oscar ödüllü aktör Ken Davitian tarafından sunulan, asıl amacı finansal bir destek toplama olan belgeselde, 1915 olayları neticesinde ebeveynlerini yitiren Ermenilerle yapılan mülakatlar ile hatıralara yer verilmesi suretiyle söz konusu hikaye ve röportajlar sözde Ermeni soykırımına “kanıt” olarak sunulmuştur.

Yine 2014 yılında çekimi tamamlanması beklenen ve 2015 yılında gösterime girecek “*Tutuklu Rublar*” ve “*Hatıra Duvarı*” isimli iki belgesel projesi bulunmaktadır. Söz konusu iki belgesel, 100. yıl için yapılan ve soykırım iddialarını gündemde tutmaya yönelik yapımlardır. Bu doğrultuda Ermeni Ulusal Film Merkezi’nin yoğun çaba harcadığı görülmektedir. Ermeni Ulusal Sinema Merkezi Direktörü *Gevorg Gevorgyan*, filmlerin 2015 yılına dek hazır olacağını ve soykırım temalı yapımlar olduğunu belirtmiştir.²⁵ Söz konusu

filmler de dahil olmak üzere çok sayıda filmin çekim ve yapım aşamaları 2014 yılında devam etmektedir. Filmlerin 2015 yılının başından itibaren başta ABD olmak üzere tüm dünya ülkelerinde gösterime girmesi beklenmektedir.

Konserler

Ermeni lobisinin halkla iletişim teknikleri içinde önemli bir bölümünü müzik etkinliklerine ayırdıkları görülmektedir. Ermeni lobilerinin konserlere verdikleri önem bağlamında özellikle iki veya üç amaç üzerine odaklanıldığını göstermektedir. Anma, tanıtım ve yardım amaçlı olarak özetlenebilen ve geniş katılımlı halk konserleri olarak planlanan bu organizasyonlar, lobilerin öncelikle hedeflediği etkinlikler arasındadır. Bu konserlerde müzik birçok açıdan farklı kültürleri bir araya getirebilen ve duygulara hitap edebilen boyutu ile ön plana çıkmaktadır.

Ermeni lobilerinin geniş katılımlı konser planlarına ek olarak, 100. yıl etkinlikleri kapsamında Ermenistan’ın da söz konusu konserlere destek verdiği belirtilmelidir. Ermenistan Kültür Bakanı *Hasmik Poghosyan*, etkinliklerle ilgili organizasyonlara ilişkin basın toplantısında “*100. Yıla 100 Konser*” organizasyonu çerçevesinde 2015 yılı içinde tarihi davalarını dünyaya hatırlatma amaçlarını olduğunu ve müzik yoluyla bu mesajlarını ileteceklerini belirtmiştir. Sadece Ermeni sanatçıların değil yabancı sanatçıların da konser vermek için Ermenistan’a davet edileceği vurgulanmıştır. Konserler dizisinin yalnızca Ermenistan ülke sınırları içinde kalmayacağı ve tüm dünyaya yayılacağı da ifade edilmiştir.²⁶ İfadeler hep Ermenilere katliam yapıldığı ve bunu dünyaya duyurmak ve unutturmamak gibi mesajlar içermektedir. “*Dünyaya milletimize karşı yapılan zulümleri unutmadığımızı gösterelim*” cümlesinde özetlenen ve ba-

(24) <http://www.ntvmsnbc.com/id/25368623/#storyContinued>

(25) <http://www.turkishny.com/headline-news/2-headline-news/143414-ermeni-diasporasi-soykirim-yananini-anlatan-2-belgesel-cekiliyor#.VATLc9rO1s>

(26) <http://lurer.com/?p=8111&l=en>

sın toplantısında vurgulanan ana tema, konserlerin temel amacı olarak sunulmuştur.²⁷

Dünyaca ünlü sanatçılar *Flora Martirosian*, *Arto Tunçboyacıyan*, *Serj Tankian*, *Stevie Wonder*, *Al Jarreau*, *Malina Moye*, *Chaka Khan*, *Alexia Vassiliou* ve *Eric Benét*'in yanı sıra birçok Hollywood yıldızı, 1 Kasım'da Los Angeles'ta düzenlenecek bir konser ile dünya kamuoyunun dikkatini Ermeni soykırımı iddialarına çekmeye çalışacağı belirtilen basın toplantısında organizatörlerin konser dizilerini 2015 yılında Ermenistan'da gerçekleştirilecek büyük bir konserle tamamlamak istedikleri de ifade edilmiştir. Türkiye'nin konserleri engelleme girişimleri olabileceğinden endişe duydukları ve hali hazırda organizasyona tepki göstermeyen Türkiye'nin bu tutumunu korumasını umut ettikleri de vurgulanmıştır²⁸ Konserler dizisinin organizasyonu 2015 yılından çok önce başlamıştır. Ermenistan dışındaki konserlerin Rusya'da başlayıp Avrupa ve Amerika'da devam edeceği belirtilmektedir.

10

Kitaplar, Bilimsel Etkinlikler, Kongreler vb.

Ermeni diasporası, soykırım iddialarının tanınması için hemen her platformu kullanmakta, bunlar arasında her türlü bilimsel yol ve yöntem, iletişim temeline oturan bir yapılanma ile tasarlanmaktadır. Kasım'ın ifadesiyle bilimsel malzemeyi bu doğrultuda kullanan lobilerin bulunduğu ülkelerde genel kamuoyu yaklaşımının Ermeni iddiaları paralelinde olması şaşırtıcı değildir. "Ermeni lobisi, enstitüler açarak, konferanslar düzenleyerek, yayınlar yaparak iddialarını duyururken bu çabaların "soykırım endüstrisi"²⁹ olarak ifade edilebilecek ekonomik bir temelini de oluşturmayı başarmıştır.

Kitaplar, bilimsel her türlü etkinlik (toplantı, kongre, sempozyum, açık oturum vb.) Ermeni lobileri tarafından büyük bir dikkatle hazırlık aşaması planlanarak hayata geçirilen faaliyetlerdir. 2015 yılı için de ayrı ayrı birçok faaliyet düzenleneceği görülmek-

tedir. Bu toplantılar 2010'lu yıllarla birlikte hız kazanmıştır. Bu toplantılara bir örnek 5 Temmuz 2014 tarihinde düzenlenen "Ermeni Soykırımı 100. Yıldönümüne Doğru" isimli organizasyondur. Söz konusu toplantı, 2015 gelmeden gerçekleşen ve bir hazırlık mahiyetinde olan önemli organizasyonlardan biri olmuştur. Toplantı, Ermenistan Diaspora Bakanı *Hranuş Hakobyan* ve çok sayıda hukukçunun katılımı ile gerçekleşmiştir. Toplantıya katılan diğer kişiler arasında *Ermenistan Anayasa Mahkemesi* ve *Pan-Ermeni Hukuk Kurulu* Başkanı *Gagik Harutyunyan*, *Adalet Bakanı Hrayr Tovmasyan*, *Ermenistan Başsavcısı Ağvan Hovsepyan*, *Ermenistan Ombudsmanı Karen Andreasyan*, *Dağlık Karabağ Adalet Bakanı Ararat Danielyan* da bulunmaktadır.

Konferansın üç temel konu içeren oturumla gerçekleştirildiği ve bu üç konunun bir yerde tüm süreci özetleyen üç alanı kapsadığı görülmektedir: "Birinci oturumun konusu Ermeni Soykırımı iddiasının uluslararası tanınması süreci ve uluslararası hukuk fikri, ikinci konu tazminat talepleri, üçüncü konu ise 100. yıldönümüne doğru diasporada oluşturulan bölgesel komisyonların faaliyetlerinin hukuk sorunları açısından çözüm önerileridir." Konferans gibi bilimsel etkinliklerin mutlaka kalıcı bir bilimsel yayınlara desteklendiği görülmektedir. Bu konferansta da "Yeni Bin Yılın Anayasası. Gerçeğin Paradigmaları ve Meydan Okumaları" kitabının tanıtımı gerçekleştirilmiştir.³⁰ Bir başka önemli konferans, "Uluslararası Soykırım Araştırmacıları Birliği'nin 14. Konferansı" ise 2015 yılı içinde Erivan'da gerçekleştirilecektir. Temmuz 2015'te düzenlenecek bu konferans hem Ermeni Soykırımının 100. yıldönümüne, hem de İkinci Dünya Savaşı'nın ve Holocaust'un 70. yıldönümüne ithaf edilecektir. Bireysel uygulamalara ek olarak çeşitli seminerler, yuvarlak masa tartışmaları, film gösterimleri,

(27) www.syoa.am/en/1349273599/page/15

(28) <http://www.ntvmsnbc.com/id/25281960/>

(29) Kamer KASIM, "Ermeni Araştırmalarında Türkiye Ne Durumda?", *Analist*, Nisan 2012, internet adresi: <<http://www.usakanalist.com/detail.php?id=292>>, erişim tarihi: 6.10.2014

(30) http://ermenihaber.am/?lang_id=1&menu_id=3&top_current=59

kitap tanıtımları, kültürel çalışmalar, sergi vb. etkinliklerle bu tür toplantıların desteklendiği görülmektedir.

Yine 2010 sonrası 100. yıla yönelik yeni kitapların yayımlandığı belirtilmelidir. Bunlar arasında Narine Margarian'ın, "*Ermeni Soykırımı Nedeniyle Suriye'de Yerleştirilen Ermeni Göçmenlerin Durumu ve Ermeni-Arap İlişkileri (1915-1925 Yıllarında)*" (2013), Arsen Avagyan'ın, "*Ermeni Soykırımı: Karar Verme ve Uygulama Mekanizmaları*" (2013), Gevorg Vardanyan, "*Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Yunan Nüfusu ve Küçük Asya Felaketi*" (1914-1923)", sayılabilir.

Zabel Yeseyan, Stepan Zoryan, To-tovents, General Andranik ve gibi isimlerin katkılarıyla yayınlanan ve tüm belgelerin Ermenistan Devlet Arşivi'nden sağlandığı belirtilen üç ciltlik bir başka kitap "*Osmanlı Türkiye'sinde Ermeni Soykırımı: Tanıklıklar*"dır. Ermeni Ulusal Arşivi'nden sağlandığı belirtilen belgelerle yayınlanacağı belirtilen kitap, sivil toplum kuruluşları tarafından finansal olarak desteklenmiş, Türkçe, Rusça ve İngilizce olmak üzere üç ayrı dilde basılacağı belirtilmiştir.³¹ Kitap çalışmalarına ek olarak, çok sayıda kitapçık, broşür vb. ile de 100. yıla yönelik sistemli propaganda devam etmektedir. Tüm bu çalışmalarda tarihsel düşmanlık, soykırım, intikam temaları sıklıkla gündeme getirilmeye çalışılmıştır.

Sonuç

Çalışmamızda ele aldığımız Ermeni lobilerinin iletişime dayalı faaliyetlerinin planlı ve sistemli bir şekilde organize edildiği, psikolojik etkileme ve propaganda tekniklerine sıklıkla başvurulduğu, etki altına alınan gerek kendi medya olanaklarından gerekse ilgili ülkelerin medya olanaklarından büyük ölçüde faydalandıkları, son yıllarda gelişen teknoloji paralelinde internet ve bilişim teknolojilerinden azami ölçüde yararlandıkları ve söz konusu faaliyetlere milyonlarca dolar ayırdıkları görülmektedir. Son yıllarda bu faaliyetler gi-

derek artmaktadır. 2000'li yılların başından beri iletişime dayalı tüm tekniklerin bir arada adeta iç içe geçmiş bir şekilde kullanıldığı dikkat çekmektedir:

"Ermeni örgütlerinin 2000'li yıllarda etkinliği belirgin şekilde artmıştır. Bunda Amerika çapındaki Ermeni örgütlerinin sayılarındaki artışın ve bununla da ilgili olarak lobi faaliyetlerindeki artışın çok büyük rolü bulunmaktadır. Türkiye yılda yaklaşık lobi faaliyetlerine yaklaşık 10 milyon dolar harcarken Ermeni lobisinin harcamalarının yaklaşık 45 milyon dolar olduğu tahmin edilmektedir. Amerika'daki Türk toplumunun da sayıca Ermenilerden oldukça az olduğu bilinmektedir. Yaklaşık 300.000-400.000 dolayındaki Türk toplumuna ait Amerika çapındaki örgütlenme sayısı 50 dolayındadır. Bu sayıları 450 dolayında Ermeni kuruluşlarıyla karşılaştırıldığında Ermeni lobisinin bu konuya Türklerden daha fazla önem verdikleri açıkça görülmektedir."³²

Bu faaliyetler Ermenilerin acılarını ortaya koymaktan çok kültür ve kimlik inşası sürecinin sonucu olarak göze çarpmakta, sürekli olarak "1915-2015" vurgusu yapılmaktadır. Ermenilerin Türk ve Türkiye karşısı bir kimlik oluşturmaya yönelik propagandası dikkat çekmektedir. Son 4-5 yıldır sürdürülen propaganda faaliyetleri Türkiye Cumhuriyeti'nin imajını uluslararası alanda sosyal, kültürel ve siyasi anlamda zedelemeye yönelik olup gerçeklerin çarpıtılması ve bu çarpık propagandaya verilecek uluslararası destek, Türkiye-Ermenistan arasındaki normalleşme sürecinin darbe almasına da neden olmaktadır. Her iki tarafın da bu süreçte, özellikle 2015'te barışçıl ve yapıcı katkı yapmaları desteklenmelidir.³³

On yıllardır, ANCA ve diğer Ermeni lobi grupları yaygın ve aşırı anti-Azerbay-

(31) <http://asbarez.com/106805/national-archives-publishes-genocide-testimonials/>, erişim tarihi: 02.09.2014

(32) Tayyar ARI, "ABD'deki Ermeni Lobisi Ve Diasporanın Varlık Nedeni", İnternet Adresi: www.tayyarari.com/download/diaspora.do, Erişim Tarihi: 07.09.2014

(33) <http://www.avim.org.tr/analiz/tr/ERMENI-KIMLIGI-VE-2015%E2%80%99LE-GELENLER/3584>

cancılık ve Türk düşmanlığı üzerine kurulu lobicilik teknikleri ile özellikle Kongre'deki Amerikan kamuoyunu ve yetkilileri yanıltmaya devam etmektedirler. ANCA doğrudan lobicilik üzerinde yılda yaklaşık 90.000 dolar harcamaktadır. Barış ve ekonomik kalkınma gibi Ermenistan'ın çıkarlarını savunmak yerine başta ANCA olmak üzere Ermeni Lobisi tarihsel revizyonizm, düşmanlık, nefret söylemi yayan faaliyetler üzerine odaklanmaktadır. Türkiye ise "1915 olayları için Ermenistan ve Ermeni Diasporasının " Ermeni soykırımı iddiasına karşılık sadece reaktif/apolojik bir şekilde soykırım değildir" demenin ötesinde ortaya somut bir tanım çerçevesi koyamadığı"³⁴ gibi lobicilik tekniklerinden de aktif şekilde yararlanamamaktadır. Türkiye Ermeni lobisinin ataklarını karşılarken genelde yapılan bir hamleye cevap vermekte, veya benzer bir yöntemle karşılık vermektedir. Oysa Ermeni Lobisi, Türkiye'nin ataklarından bağımsız olarak kendi koyduğu hedef doğrultusunda son derece sürekli, ısrarlı, sistematik, birbiri ile içi içe geçmiş bir çok yol/yöntemi aynı anda yürütmektedir. Atılan bir adım tek bir platformda kalmamakta hem yol/yöntem açısından farklı bir çok alanda yürütülmekte, hem de sadece ulusal sınırlarda bırakılmakta uluslararası bir boyut kazanılmasına çalışılmaktadır. Aynı anda dünya üzerinde bir çok ülkede kampanyalar başlatılmakta ve sonuç alınsa da alınmasa da kampanyalar sürdürülmektedir. 2015 yılı için de aynı şekilde çalışan lobiler, 2015 yılı hazırlıklarına ise çok önceden başlamışlardır.

Türkiye'nin Ermeni diasporası ve lobilerinin yürüttüğü kampanyalar karşısında iletişim tekniklerinden yeterince yararlanamadığı, çabaların sistemli ve organize olamadığı, dış politikada yeterince güçlü adımların atılmadığı görülmektedir. Türkiye'nin iç ve dış politikada yeni ve güçlü lobicilik ataklarına ihtiyacı olduğu, bu yönüyle gerçekleştirilecek çabaların Ermeni lobilerinin atacağı adımlardan bağımsız veya onlara cevap şeklinde olmaması gerektiği, bu şekilde yapılan her

çabanın savunmaya çekilme izlenimi doğurduğu görülmektedir. Türkiye özellikle nefret söyleminin vereceği zararı, bölgede barış ve istikrarın önemini, ortak çözümler bulunmasını, kin ve nefret söyleminin yerini alacak barış ve uyum süreci gibi konuları gündemde tutarak barışa dayalı bir lobicilik faaliyeti yürütebilir. Ayrıca Ermeni lobilerinin sürekli kin, nefret ve intikam söylemini gündemde tutmasının vereceği zararı ve olumsuz etkiyi vurgulaması da önem taşımaktadır. Türkiye, barış ve istikrarın önemine yönelik vurgular, ortak çalışmalara yönelik davetler gerçekleştirebilir. Tarihi gerçeklerin ortaya çıkması için tüm dünyadan tarihçileri davet ederek yeni bir tarihsel-bilimsel lobi faaliyetini başlatabilir. Türkiye'nin dış politika açısından en önemli eksiklerinden biri iletişim çalışmalarında sürekliliği sağlayamaması ve istikrarlı bir biçimde organize olamamasıdır. Ermeni lobileri sonuç alsalar da almasalar da her tür iletişim yönetimini kesintisiz ve sürekli olarak denerken Türkiye kesintili ve organize olmayan bir görüntü çizmektedir.

Kaynakça

Kitaplar, Makaleler

Alison, Brysk ,(2013), *Speaking Rights to Power: Constructing Political Will*, Oxford University Press, New York

Ambrosio, Thomas (2001), *Irredentism: Ethnic Conflict and International Politics*, Greenwood Publishing Group, USA,

Arı,Tayyar "ABD'deki Ermeni Lobisi Ve Diasporanın Varlık Nedeni", İnternet Adresi: www.tayyarari.com/download/diaspora.do, Erişim Tarihi:07.09.2014

Budak, Leyla, (2007), "Ermeni Lobileri ve İletişim Faaliyetleri", *Lobicilik Kavramlarına Giriş* (içinde), Nobel Yayınları, Ankara

Grönlund, Åke, (2002), *Electronic Government: Design, Applications and Management*, Idea Group Publishing, London,

Gül,Nazmi, (2000), " 21. Yüzyılın Başlangıcında Haydat", *Stratejik Analiz*, Haziran, Sayı.2, ASAM Yayınları

(34) http://www.sde.org.tr/userfiles/file/sde_ermenii.PDF

İlter, Erdal, (2003), *Geçmişten Günümüze Ermeni Psikolojik Harekat Stratejileri*, Türk Dünyası Jeopolitiği, Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları, Ankara

Karaca, Birsen,(2004), “Ermeni Kitle İletişim Araçlarında Yaratılan Ermeni İmajı”, *Ermeni Araştırmaları Dergisi*, Sayı:14-15, Yaz-Sonbahar

Kasım, Kamer “Ermeni Araştırmalarında Türkiye Ne Durumda?”, *Analist*, Nisan 2012, internet adresi: <<http://www.usakanalist.com/detail.php?id=292>>, erişim tarihi: 6.10.2014

Kışlalı, Ahmet Taner, (1987), *Siyaset Bilimi*, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara

Laçiner, Sedat, *Fransa Türkiye İlişkileri ve Ermeni Sorunu*, USAK Stratejik Gündem

Laçiner, Sedat, Şenol Kantarcı, *Ararat: Sanatsal Ermeni Propagandası*, ASAM Yayınları; Ankara

Laçiner, Sedat,(2002) “Ermeni Propagandasının Bir Aracı Olarak Sanat: Ararat Filmi”, *Stratejik Analiz*, ASAM Yayınları, Ankara,, Sayı:21

Laçiner, Sedat “Ermeni İddiaları ve Terör”, internet adresi. < <http://www.usakgundem.com/>>, erişim tarihi:09.09.2014

Şir, Aslan Yavuz <<http://politikaakademisi.org/2015-onesi-diaspora-ermenilerinin-faaliyetlerine-kisa-bir-bakis/>>, erişim tarihi:03.09.2014

Tarhan, Nevzat,(2002), *Psikolojik Savaş; Gri Propaganda*, Timaş Yayınları, İstanbul

İnternet Kaynakları

<<http://www.usasabab.com/Guncel/2014/05/27/ermeni-lobisinin-bedefinde-yeni-buyukelci-var>>, erişim tarihi: 01.09.2014

<<http://thebill.com/opinion/letters/215879-armenian-lobbying-groups-mislead-us>>, erişim tarihi: 04.09.2014

<[http://tasam.org/Files/PDF/Raporlar/ermeni_diasporasi_ve_turkiye-rusya_iliskileri_69ffe94c-7eac-](http://tasam.org/Files/PDF/Raporlar/ermeni_diasporasi_ve_turkiye-rusya_iliskileri_69ffe94c-7eac-46e1-9424-1164688b39ad.pdf)

[46e1-9424-1164688b39ad.pdf](http://tasam.org/Files/PDF/Raporlar/ermeni_diasporasi_ve_turkiye-rusya_iliskileri_69ffe94c-7eac-46e1-9424-1164688b39ad.pdf)>, erişim tarihi: 08.09.2014

<<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/42/445/5010.pdf>> erişim tarihi. 12.09.2014

<<http://akademikperspektif.com/2014/09/10/soy-daslik-ve-diaspora-kavramlar-ve-cesitli-ulke-uygulamalari/>>, erişim tarihi: 06.09.2014

<http://www.ufukotesi.com/yazdir.asp?yazi_no=20070418>, erişim tarihi:13.09.2014

<<http://www.hurriyetdailynews.com/spielbergs-genocide-film-claim-refused.aspx?pageID=238&nID=13859&NewsCatID=381>>, erişim tarihi: 15.09.2014

<<http://www.milliyet.com.tr/2007/11/25/son-sondun14.asp>>, erişim tarihi: 12.09.2014

<<http://www.ntvmsnbc.com/id/25368623/#story>, erişim>, tarihi:06.09.2014

<<http://lurer.com/?p=8111&l=en>>, erişim tarihi:08.09.2014

<www.syoa.am/en/1349273599/page/15>, erişim tarihi: 09.09.2014

<<http://www.turkishbny.com/headline-news/2-headline-news/143414-ermeni-diasporasi-soykirim-yalanini-anlatan-2-belgesel-cekiliyor#.VATtLc9rO1>> erişim tarihi:07.09.2014

<<http://www.ntvmsnbc.com/id/25281960/>>, erişim tarihi:05.09.2014

<<http://betq.am/eng/news/25578/remember-re-mind-and-reclaim-guidelines-for-the-genocide-centennial.html>>, erişim tarihi:02.09.2014

<http://www.avim.org.tr/bolge_detay/tr/82041>, erişim tarihi:01.09.2014

<http://ermenibaber.am/?lang_id=1&menu_id=3&top_current=59>, erişim tarihi:01.09.2014

<<http://asbarez.com/106805/national-archives-publishes-genocide-testimonials/>>, erişim tarihi: 02.09.2014

<http://www.sde.org.tr/userfiles/file/sde_ermeni_PDF>, erişim tarihi : 04.09.2014